

4 skyrius

Rajeno detektyvams vėl susirinkus, saulė jau leidosi. Nutūpusi žemai virš horizonto, ji plačiai liejo ant miesto liepsningus spindulius, o aukštai rausvai mėlyname danguje žiebėsi pirmosios žvaigždės. Temperatūra nukrito; vaiskus oras atvėso, nugindamas debesis ir palikdamas nakties dangaus drobę visoje jos puikybėje.

Kriminalinių tyrimų skyriaus įnamiai gamtos grožio nepastebėjo; visų jų mintis buvo užvaldęs kur kas proziškesnis klausimas — žmogžudystė. Rajenas, prisėdęs ant rašomojo stalo, nerūpestingai siūbuodamas vieną koją, akimis vartė Makenzi rašytą ataskaitą. Filipsas teikėsi palaistyti geibstančius augalus, kažkokios jautrios sielos, trokštančios suteikti aplinkai džiaugsmo, sustatytus ant ilgos palangės. Denisė meiliai šypsodamasi stebėjo, kaip jis tūpčioja, galvodama, kad šis vyras nesibodi rūpintis bet kokia gyvybe. Šalia jos susmukęs nepatogioje plastikinėje kėdėje sėdėjo Lauersonas, rankose vartydamas savo naują išmanųjį telefoną. Jis vis braukė per ekraną kairėn, ir buvo aišku, kad ši diena internetinių pažinčių pasaulyje jam nenusisėkė.

Galiausiai Rajenas pažvelgė į juos.

— Atleisk, Make, tau greičiausiai teks dar vieną dieną palaukti patologo išvadų dėl Barbaros Hjuit mirties, nebent norėtum pasitelkti kieno nors pagalbą iš Daramo ar Tysaido. Šiandien mes monopolizavome Pinterio laiką, — paaiškino jis. — Atvirai kalbant, tau teko labai jau tiesmukas atvejis, kai savo namuose mirė vieniša pagyvenusi moteris. Ganėtina paprasta, ar ne?

Svarstydamą, ką atsakyti, Makenzi pasukiojo nutirpusius pečius.

— Žinau, kaip tai atrodo. Vietiniai visi sutaria, kad ji buvo...

— Apgailėtina moteris, — sklandžiai įsiterpė Lauersonas su panieka ir išsyk sulaukė tūžmingo vyresniosios pareigūnės žalių akių žvilgsnio.

— ... buvo *izoliuota* moteris, mėgusi būti pati sau viena, — pataisiusi vaikiną, Makenzi atsigręžė į Rajeną. — kažkas čia man neduoda ramybės, viršininke.

— Ir vėl tave apėmė blogos nuojautos priepuolis?

— Tai galima vadinti mano šeštuoju žmogžudysčių detektyvės jausmu, — kreivai šyptelėjo ji.

Rajenas pasvėrė rankoje laikomą ataskaitą ir paskubomis sumetė, kiek turįs išteklių. Per pastarąsias savaites buvo kilusi nusi-kaltimų banga, todėl jam derėjo elgtis pragmatiškai. Kita vertus, jis negalėjo ignoruoti Denisės uoslės, kuria pasitikėjo.

— Gerai, klausyk. Jeigu Pinteris per skrodimą nieko neišsiaiškins, noriu, kad būtų užrauktumėte. Šiuo metu pernelyg daug reikalų, o be to, nežinau, į ką išvirs toji žmogžudystė kapinėse. Mums gali tekti perskirstyti laiką.

— Supratau, — tarė Makenzi. — Lauersonas ieško artimiausių Barbaros giminių, bet kol kas nieko nerado. Kad ir kaip būtų, ji buvo vienturtė dukra, niekuomet netekėjusi, neturėjo vaikų.

— Dar viena netikėta įplauka į Jos Didenybės išdą, — pareiškė Rajenas.

— Kaip liūdna, — nesusilaikęs pastebėjo Filipšas.

Jam pasitaikė sėkmė per penkiasdešimt dvejus metus mylėti tris moteris: motiną, velionę žmoną ir dabar štai šitą puikiąją šalia sėdinčią raudonplaukę airę. Sunku įsivaizduoti žmogaus gyvenimą be jokių ilgalaikių prasmingų santykių, bet vėlgi — ne visiems pasiseka kaip jam.

Palinkęs priekin, Filipšas spustelėjo Denisei plaštaką.

Apmąstydamas dienos įvykius Rajenas tarp pirštų vartė tušinuką.

— Mudu su Filipu padoriai pasidarbavome, nustatydami tos moters, šįryt rastos Vakarinio Kelio kapinėse, tapatybę. Ji buvo Kristina Oglvi-Metjus, vadinama Krista. Trisdešimt aštuonerių metų, ilgakasė raudonplaukė, žydrų akių. Šįryt rasta pasmaugta ir palaidota... ne, *sudėliota* negiliame kape.

— Sudėliota? — perklausė Makenzi.

Išėmęs iš aplanko padidintas nusikaltimo vietos nuotraukų kopijas, Rajenas jas įdavė kolegei. Pažvelgusi į atvaizdą moters, maždaug tokio pat amžiaus kaip ir ji, panašaus atspalvio plaukų ir akių, Denisė pajuto, kaip nugara ir sprandas nueina pagaugais.

— Ji atrodo...

— Žinau, — nutraukė ją Rajenas. — Truputį panaši į tave, tik nereikia įsijausti. Sutelk dėmesį į faktus. Šiuo metu mudu su Frenku kaip tik tuo ir užsiimame.

Detektyvė inspektorė linktelėjo, stengdamasi atmesti išorinį savo panašumą į mirusią moterį. Pasižiūrėjusi šviežiu žvilgsniu, ji pradėjo matyti tai, ką šįryt išvydo Rajenas.

— Ji atrodo lyg šokėja sukeltomis virš galvos rankomis.

Makenzi perdavė nuotrauką Lauersonui, kuris ėmėsi atidžiai ją tyrinėti.

— Galbūt jos rankos taip sukrito atsitiktinai, kai kūnas buvo guldomas? — spėliojo jis.

Rajenui teko pripažinti tokią galimybę:

— Gera mintis, Džekai, bet jos drabužiai suplėšyti ties rankovėmis ir tyčia paskleisti. Ir dar į vieną dalyką reikėtų atsižvelgti.

Iš aplanko Rajenas išėmė nukopijuotą raštelį, rastą prie palaidoto kūno. Jis stebėjo, kaip kolegos jį tyrinėja. Vyresniajam inspektoriui buvo įdomu, ar ir jų minčių eiga bus tokia pati kaip jo.

— Romos katalikė? — pradėjo Makenzi. — Nuodėmių išpirkimas? Nelabai tas žudikas originalus, ar ne?

Rajenas gūžtelėjo pečiais.

— Religija, seksas, pinigai, pavydas... seni motyvai, naujos aukos.

— Ir kokios galėtų būti tos moters nuodėmės?

Rajenas kilstelėjo tušinuką, tarsi nusitverdamas minties.

— Kiek mums žinoma, Krista neturi nusikalstamos praeities, pavyzdinė mokytoja; apsupta rūpestingų draugų ir palaikoma mylinčios žmonos.

— Žmonos? — Lauersono antakiai pakilo iki pat sulaižytų plaukų linijos.

— Taip Rajenas ir pasakė, — nužvelgė jį Frenkas. — Kas yra, vaikine? Ar tai žeidžia tavo jausmus?

— Ne... ta prasme... visai ne, — nevykusiai užbaigė jis, trokšdamas nusikąsti liežuvį.

— Ir gerai, — sklandžiai pratarė Rajenas. — Vargu ar tą faktą reikėtų minėti, išskyrus dėl vieno dalyko: praeityje vienos lyties vedyboms nepritaravo įvairios tradicinių pažiūrų visuomenės grupės, įskaitant ir Romos katalikus.

— Ir ne tik praeityje, — įsiterpė Makenzi.

— Todėl reikėtų neatmesti galimybės, kad tai yra nusikaltimas iš neapykantos. Krista buvo laiminga, visų mėgstama moteris. Jos mirties aplinkybės leidžia manyti, kad žmogžudystė buvo iš anksto suplanuota; nusikaltėlis viską apgalvojo, parašė raštelį, iškasė kapą, žinojo, kaip patekti į kapines, nepritraukiant nereikalingo dėmesio. Iš žinutės aišku, kad žudikas laikė Kristą nusidėjėle, tik nežinome *kodėl*. Reikia atidžiau patyrinėti jos gyvenimą, gal ką nors būsime pražiūrėję, bet kas galėtų tvirtinti, kad ji nebuvo persekiojama ir pasirinkta todėl, kad turėjo „įžūlumą“ įsimylėti moterį?

— Tikrai, yra tokia galimybė, — sutiko Filipšas, be didelio džiaugsmo išsivyniodamas šviežią gabalėlį nikotininės gumos. Prieš daugelį metų metęs rūkyti, jis vis dar ilgėjosi šlakelio dervų. — Kita vertus, žmogžudystė galėtų būti grynai atsitiktinė. Be to, nepamirškime, kad visgi Velykos.

Rajenas lėtai linktelėjo.

— Laikas galėtų būti pasirinktas prasmingas, jeigu tarsime, kad nusikaltimas padarytas religinio fanatiko...

— Tuomet mums kyla nemenkas pavojus, — įsiterpė Filipšas.

— Tarkime, kad laikas *nėra* svarbus, — nukirto svarstymus Denisė. — Katalikų kalendoriuje yra velniškai daug įvairių datų.

— Kol kas dorokimės su turimais faktais, — Rajenas stengėsi neleisti savo komandos dvasiai pakrikti. — Kristos žmona Nina mums sakė, kad ji rengėsi po darbo pasibūti su savo kolegomis ir turėjo tą vakarą pareiti namo iki pusės dešimtos. Mes kalbėjomės su Kristos bendradarbiais, kurie patvirtino, kad iš darbo jie išėjo visi kartu ir patraukė į „Amerikietišką užkandinę“ miesto centre, kur Krista juos paliko penkiolika minučių po devintos.

Makenzi kilstelėjo galvą.

— „Amerikietišką užkandinę“?

Jie puikiai žinojo, kam priklauso ši užėiga. Savininkas šiuo metu buvo patekęs į finansinių nusikaltimų tyrimo akiratį dėl savo sąsajų su buvusiu policijos viršininku Gregsonu.

— Paprašysiu stebėjimo kameros įrašų. Tik tiek galiu padaryti, netrikdydamas vykstančio tyrimo dėl jo veiksmų praėjusiais metais.

Rajenas neketino gilintis į praeities įvykius, blaškydamasis nuo dabarties reikalų.

— Patologas mano, kad Krista mirė tarp aštuntos ir dešimtos valandos vakaro. Remdamiesi turimomis žiniomis apie jos veiksmus, galime daryti prielaidą, kad ją išsivežė, priverstinai ar

gera valia, kažkuriuo metu po devynių penkiolika, kai ji išėjo iš užėigos.

Filipsas sunėrė pirštus ant pilvuko, ryškėjančio po kūdikiškai melsvais marškiniais.

— Užsakaiu vaizdo stebėjimo kamerų aplink užėigą įrašus. Taip pat šnektelėjau su vietinių taksi firmų vadais; jie pasiklausinės vairuotojų, bet kol nežinosime, ar moteris išėjo pėsčia, ar pasigavo taksi, mes ieškosime adatos šieno kupetoje.

— Pradžia gera, — pritarė Rajenas.

— Kapinėse įrengtos kelios kameros, bet jos visos daugiausia nukreiptos į vartus, o be to, nė viena jų neveikia, — lyg atsiprašydamas paaiškino Filipsas.

— Palauk... Ką?

— Biudžeto apribojimai, — nusiviepė Frenkas. — Ko gero, miesto tarybos išlaikomose kapinėse nusikalstamumo lygis žemas, tad jų ir prioritetai kiti.

Garsiai nusikeikęs, Rajenas piktai nusviedė tušinuką ant stalo. Finansiniai apribojimai yra gyvenimo faktas, kurio nelabai gali pakeisti. Jis tai žinojo; visi žinojo. Ir visgi, apžiūrėdamas Kristą Oglvi-Metjus, laimingai besišypsančią į objektyvą vestuvių dieną, Rajenas nesusilaikė prisiminęs, kad jo paties vestuvės įvyks jau šią vasarą. Mintis, kad iš jo kas nors galėtų atimti Aną, smeigė į krūtinę lyg durklu. Jam norėjosi tikėti, jog taip niekuomet neatsitiks; jis troško prisiekti visuomet galėsią ją apsaugoti nuo blogio, amžinai, bet gyvenimas išmokė nedalyti pažadų, kurių kartais neįmanoma įvykdyti. Rajenas žinojo, kad aplink pilna žmonių, neturinčių jokio gailėsčio, kartais veikiančių nesusimąščius, o kartais — puikiai suvokiant savo veiksmų pasekmes. Ir labai dažnai jis būdavo bejėgis juos laiku sustabdyti.

Krista vis dar žiūrėjo į Rajeną iš nuotraukos, įsireždama giliai jam į atmintį, amžiams užsilikdama joje šalia kitų aukų.

Kai vėl pakėlė akis į kolegas, šios suspindo nuožmiu sidabru.

— Gal mes ir neturime įrašų, kaip mūsiškis nusikaltėlis ateina ir išeina, bet jis jau dabar padarė pirmąją klaidą. Kartu su rašteliu paliko dalelę savęs. Dabar turime jo kvapą.

Rajeno žvilgsnis slinko patikimų draugų veidais; draugų, esančių jam daugiau nei šeima.

— Pradėkime medžioklę.

Kalimas vyro galvoje aprimo kaip tik tą akimirką, kai jis pajuto moters kūną suglembant ir mirštant jo rankose. Ji buvo dovana, galimybė išgelbėti dar vieną sielą, o vyras juk negalėjo nekreipti dėmesio į Dievo valią. Nes tik dieviškąja valia, o ne per atsitiktinumą jam pasitaikė ši raudonplaukė moteris.

Pažvelgęs į savo rankas, vyriškis nustebė, kad jos taip nežymiai virpa. Jis nenorėjo moters žudyti, aišku, nenorėjo, bet kaipgi nekreipsi dėmesio į jos paklydimą? Dievo valia jųdviejų keliai susikirto tam, kad jis galėtų pagelbėti moteriai. Jis yra *išrinktasis*. Gimė tik tam, kad gelbėtų sielas.

Jis buvo šventasis Dievo indas.

Po to vyriškis taikiai užsnūdo teisuolio miegu. Bet kitą naktį skausmas kaukolėje įsiplieskė kur kas stipriau nei anksčiau. Gėlė nervus, maudė ausyse, degino akis taip nuožmiai, kad liejosi vaizdas, viduriuose sukosi šleikštulys. Nebežinojo, kaip teks pratempti dieną.

O tuomet pamatė ją.

Vieną akimirką pasirodė, kad tai *ji*. Toji, kuri lanko jį sapnuose. Suspuordėjo širdis, dauždamasi lyg paukštis narve. Vien nuo minties, kad ją surado, ėmė mausti strėnas taip, kaip prieš daugybę metų.

Tik kad tai ne ji, vien pigus jos pakaitalas.

Ir visgi jis nusprendė ją išganyti; juk tai taip žmogiška. O dabar dar viena siela apsigyveno dausose; vyriškis galėjo prisiekti matęs, kaip ji pakyla, dangiška ir bekūnė.

Jis žvelgė pro savo miegamojo langą į miesto šviesas, pabirusias gelsvai baltu paklotu. Žinojo, kad aukštai virš Niukaslo pakilęs stūkso geležinis Angelas, budriai saugantis jo gyventojus. Dar vienas ženklas, kad jo darbas yra *nulemtas*. Žmonės pastatė išlakų angelą savo miestui saugoti, bet nė nenumanė, kad Dievas jiems atsilygino, įpūsdamas vienam iš saviškių Šventąją Dvasią.

Vyriškis abejojo, ar tikrai nusipelno tokios priedermės ir ar jam pasiseks įgyvendinti savo tikslą. Juk pagaliau jis yra tik vienas, o gelbėtinų sielų tiek daug. Tuomet pajuto ją esant šalia. Užuođė salsvą jos plaukų kvapą, girdėjo tylų jos šnabždesį. Ribos tarp tikrovės ir sapno išsitrynė.

Juodu stovėjo petys petin, žiūrėdami į miestą, o vyriškis mąstė, kada gi Dievas atsiųs jam dar vieną sielą.

Neužsukęs į savo butą Niukaslo priplaukoje, Rajenas nuvažiavo į pietus A1 greitkeliu link kaimyninio Daramo miesto. Gatvėmis šlaistėsi penktadienio pramogų ištroškę miestelėnai, ir vyresnysis inspektorius nusprendė, kad, matyt, sensta, nes nužiūrinėjo trumpus sijonėlius bei žemės traukos nepaisančius aukštakulnius tokiu veidu, koks, kaip įsivaizdavo, būtų pritikęs jo tėvui.

Apsidžiaugęs, kad nuo šurmuliuojančios gatvės jam teko nusukti per tiltą, nuspaudė greičio pedalą, mėgaudamasis vėjeliu, dvelkiančiu pro pravirą mašinos langą. Kažkas šiame tyrime detektyvui nedavė ramybės labiau, nei jis tikėjosi. Galbūt tai religinis aspektas. Kodėl šitie puspročiai būtinai ieško bet kokios moralinės prasmės savo žudynėms pateisinti? Kodėl negali būti nuoširdūs ir prisipažinti, kad jiems patinka žudyti žmones ir tiek?

Rajenas pats sau nusišypojo galvodamas, ką šia tema pasakytų Ana.

Jie ligoniai, pasakytų ji, iš savo prigimtinio galeistingumo užjausdama žmones, atimančius kitiems gyvybes ir sugriaunančius gyvenimus tų, kurie pasiliko gedėti savo artimųjų.

Jų psichika sutrikusi, pasakytų ji. *Tai dvasinė liga*.

Jis pristabdė automobilį ir įsiliejo į neišvengiamą spūstį kelyje, vedančiame iš Niukaslo į Daramą. Susimąstė apie savo paties požiūrį šiuo klausimu. Taip, tai dvasinė liga. Jis susiduria su ja kasdien, matydamas tuos, kurie pro Kriminalinių tyrimų skyriaus duris žengia tiesiai į kalėjimą. Yra įvairių beprotysčių, daugybė sindromų ir etikečių, iš kurių žmogus gali rinktis laisva valia. Kai kuriais atvejais tai gali būti net tiesa. Rajenas praleido valandų valandas klausydamasis visokių rašėivų, postringaujančių apie reabilitacijos dorybes ir sąžinę, apverkiančių atpildą ir pakartotinai nusikalstančių.

Kita vertus, jis kalbėjosi ir su aukomis. Matė, kaip žlunga gyvenimai, kaip į šipulius subyra pasitikėjimas ir veiksnumas. Ir pats yra vienas jų, karčiai pamanė Rajenas. Vienas tų nelaimingųjų, kuriems gyvastį palaiko tik prisiminimai. Šešios pėdos po žeme guli jo sesers kūnas, virtęs dulkėmis ir pelenais tik todėl, kad kažkoks beprotis nusprendė atimti jai gyvybę. Geranoriai aiškino, kad Rajenas pats įvykdė teisingumą žudikui, o tai svarbiausia. Kad Kyras Edvardas, arba pavadinkime jį iškalbingiau — Kirvis, pasodintas už groto, nebegalės žudyti. Kitos šeimos išvengė likimo, kurį teko iškęsti Rajenui ir jo artimiesiems — bent jau tai turėtų būti paguoda.

Gal ir taip, niūriai mąstė vyresnysis inspektorius, bet nebuvo nė dienos jam netrokstant, kad Edvardso kūnas pūtų po žeme.